

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Kansallinen senioriliitto ry on suomalainen eläkeläisjärjestö. Maamme vanhimmilla ikäluokilla, joista monet ovat liittomme jäseniä, on henkilökohtaisia muistoja ja kokemuksia maamme sotavuosista 1939–1945 ja niitä seuranneista vaaran vuosista. Vanhimmat ikäluokkamme edustajat tietävät henkilökohtaisesti, mitä tarkoittaa omista eduista joustaminen tilanteessa, jossa maamme itsenäisyys ja tulevaisuus olivat vaakalaudalla. Tähän vanhimmilta ikäluokiltamme saamaan kokemukseen pohjautuen senioriliitto toteaa, että valmiuslain tulee olla sisällöltään sellainen, että sen avulla pystytään turvaamaan Suomen itsenäisyys ja suvereniteetti kaikissa tilanteissa. Yksi itsenäisen ja suvereenin valtion toimintaedellytyksiä on valtion maksukyvyn säilyttäminen.

Pahimpienkin skenaarioiden toteutuessa, joita varten valmiuslaki ja puolustustilalaki on säädetty, on samalla taattava elämisen edellytykset, myös heikoimmassa taloudellisessa asemassa oleville.

Senioriliitto arvioi, että ehdotettu valmiuslaki selkiyttää eräiltä osin tilannetta verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön. Nykyinen voimassa oleva valmiuslain 56 § ja ehdotettu valmiuslain 85 § sisältävät kumpikin kolme samanlaista keinoa, joilla voidaan puuttua eläkkeiden maksatukseen. Samoin olosuhteet, jotka mahdollistavat lain soveltamisen, ovat sisällöltään samat ehdotetussa valmiuslaissa (11 §, kohdat 1–2 ja 6) ja voimassa olevassa lainsäädännössä.

Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaisi kolmen erilaisen toimenpiteen ketjuttamisen ilman rajoituksia. Vastaavasti nyt ehdotettu 85 § rajoittaa toimenpiteiden kestoa, jolloin eläkkeiden maksatusta voidaan lykätä korkeintaan kuusi kuukautta.

Arvioitaessa miten ehdotetun 85 §:n toimenpiteet vaikuttavat eläkeläisten talouteen, voidaan eläkkeiden maksatuksen lykkäämistä pitää taloudellisesti kevyimpänä ratkaisuna, koska kysymys on ainoastaan maksun ajankohdan siirtämisestä. Eläkkeiden maksatuksen keskeyttäminen ja tilapäinen alentaminen johtaisivat sen sijaan pysyvään tulonmenetykseen. Toimenpiteiden vaikutusten kokonaisvaltainen arviointi yhdessä kaikkien ihmisten arkea ja taloutta mahdollisesti rajoittavien toimenpiteiden kanssa on haastavaa. Toivommekin, että jatkovalmistelussa huomioidaan kokonaisvaltaiset vaikutukset erilaisiin kotitalouksiin eri skenaariovaihtoehtoisissa.

Arvioitaessa eri potentiaalisten toimenpiteiden yhteisvaikutusta pitäisi olla tiedossa ja arvioida, mitä muita taloudellisia toimenpiteitä voisi kohdistua eläkeläisiin ja yleensä suomalaisiin poikkeusoloissa. Esimerkiksi, keiden kansalaisten omaisuuteen voisi kohdistua pakkolunastuksia tai käyttöönottoa, yksityisen omaisuuden hallinnan rajoittamista ja muita toimenpiteitä, jotka voisivat johtaa yksityisen omaisuuden arvon tai liikevaihdon laskuun tai omaisuuden pysyvään menetykseen. Osalla kansalaisista saattaisi tuhoutua omaisuutta ehdotetun 11§:n kohtien 1,2 ja 5 kaltaisissa tilanteissa. Kaikkea kriisin seurauksena tuhoutunutta yksityistä omaisuutta vakuutusyhtiöt eivät korvaisi. Edellä todetun lisäksi vaikutuksissa pitäisi huomioida vielä poikkeusolojen säännöstely ja niiden vaikutukset.

Tilastokeskuksen mukaan yli 55-vuotiaiden nettovarallisuus oli nuorempia ikäluokkia suurempi. Nettovarallisuuteen vaikuttaa merkittävästi asuntovarallisuus. Suurempi ja monipuolinen eri omaisuuslajeja sisältävä varallisuus tuo lisäturvaa, mikäli eläkkeiden maksatukseen kohdistuisi rajoitustoimenpiteitä. Vanhemmilla ikäluokilla on myös enemmän rahoitusvaroja ja muita reaalivaroja kuin nuoremmilla ikäluokilla (alle 45-vuotiaat), ja kaikkein vanhimmilla ikäluokilla on selvästi vähemmän velkaa kuin nuoremmilla ikäluokilla. Samaan aikaan huomattavalla osalla eläkeläisistä kokonaiseläke on pieni tai maltillinen. Kolmanneksella eläkeläisistä kokonaiseläke oli korkeintaan 1 500 euroa kuukaudessa vuonna 2024. Pieni eläke yhdistettynä vähäiseen varallisuuteen heikentää mahdollisuuksia selviytyä poikkeusoloissa, varsinkin, jos henkilö asuu yhden ihmisen kotitaloudessa. Näin siitä huolimatta, vaikka voimassa oleva ja ehdotettu lainsäädäntö turvaa väestön vähimmäistoimeentulon.

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kieltä) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Vuori Timo
Kansallinen seniooriliitto ry